

TEADUSNÕUKOGU ISTUNGI PROTOKOLL

Akadeemia tee 23, Tallinn

14. juuni 2017.a nr 3

Algus 11.00, lõpp 13.25

Juhataja: Martti Raidal

Protokollija: Kristian Sülluste

Osa võtsid TN liikmed: Peeter Burk, Ivo Heinmaa, Els Heinsalu, Andi Hektor, Dan Hüvonen, Angela Ivask, Mario Kadastik, Anne Kahru, Kaja Kasemets, Marco Kirm, Tuuli Käämbre, Urmas Nagel, Martti Raidal, Raivo Stern, Kristian Sülluste, Renno Veinthal, Toomas Välimäe (registreerimisleht lisatud).

Päevakord:

1. KBFI 2016. majandusaasta aruande kinnitamine.
2. Direktori ülevaade KBFI juhtkonna koostumistest HTMi ja ülikoolidega.
3. Arutelu ja teadusnõukogu seisukoha kujundamine ühinemiste osas.
4. Juhtivteaduri valimine rakubioenergeetika alal.
5. Kohalalgatatud küsimuste arutelu.

Mario Kadastik: Renno Veinthal hilineb koosolekule. Seepärast võiks neljanda päevakorrapunkti tõsta teiseks ja jätta aruteluküsimused lõppu, et ka TTÜ esindaja saaks osaleda päevakorrapunktide 2 ja 3 arutelul. Jooksvaid küsimusi hetkel pole.

Päevakord kinnitatakse ühehäälselt.

1. KBFI 2016. majandusaasta aruande kinnitamine.

Toomas Välimäe annab ülevaate KBFI 2016. majandusaasta auditeeritud aruandest. Põhivara maht on varasemaga võrreldes vähenenud. Põhjuseks põhivara piiri tõstmine 5000 euronni ja alla piiri jäävate varade arvamine väikevahendite hulka, mis ei kajastu bilansis. Aruandeaasta tulem on negatiivne. Põhjuseks peamiselt refinantseerimise põhimõttel rakendatavate projektide väljamaksetest tulenev viivitus. Negatiivne tulem on siiski tasakaalustatud ülemöödunud aasta olulise ülejäägiga.

OTSUS: kinnitada KBFI 2016. majandusaasta aruanne vastavalt otsusele nr 7 (ühehäälselt).

2. Juhtivteaduri valimine rakubioenergeetika alal.

Juhtivteaduri kohale rakubioenergeetika alal laekus konkursi tähtajaks 1 avaldus, mille esitas KBFI bioenergeetika labori juhataja Tuuli Käämbre. Konkursi kontrollkomisjon vaatas üle kandidaadi dokumendid ja tegi ettepaneku kandidaat nõuetele vastavaks tunnistada. Moodustati hindamiskomisjon, kuhu kuulusid väliseksperdid prof Mart Saarma ja prof Marten Wikström Helsingi Ülikoolist. Ekspertid esitasid oma hinnangu.

Anne Kahru: Tuuli Käämbre teadusliku panuse juures on märkimisväärne see, et ta on enamuse artiklite puhul juhtautor ja et ta on juhendanud ja juhendab märkimisväärset arvu doktorante. See näitab, kui palju ja kui sisuliselt ta teaduslikele küsimustele pühendunud on. Ka on T. Käämbre artiklid rohkelt tsiteeritud.

Tuuli Käämbre: bioenergeetika labor näeb perspektiivi ja jätkab tööd kasvajarakkude metabolismi suunal, mis Ameerikas on juba teadussuunana kanda kinnitanud kuid Euroopas alles väga uus. Valdkond on kasvav ja pakub häid arenguvõimalusi. Labori tugevusteks on hea järelkasv (doktorandid ja noorteadlased) ning tugev majasisene koostöö TMR valdkonnas.

Valimiste läbiviimiseks moodustatakse valimiskomisjon koosseisus Angela Ivask, Ivo Heinmaa ja Toomas Välimäe.

Valimistest võtab osa 16 teadusnõukogu liiget. Tuuli Käämbre osutub valituks 16 poolthäälega. Lisatud 14.06.2017 valimisprotokollid nr 1 ja 2.

OTSUSED: kinnitada valimiskomisjon ja juhtivteaduri valimise tulemused vastavalt otsustele nr 8 ja nr 9 (ühehäälselt).

3. Direktori ülevaade KBFI juhtkonna koostumistest HTMi ja ülikoolidega.

Käesoleva aasta veebruaris toimus instituudi juhtkonna kohtumine haridus- ja teadusminister Mailis Repsiga. Kohtumisest võttis osa ka HTMi asekancler Indrek Reimand. Teemaks oli KBFI jätkusuutlik rahastamine. Kohtumisest selgus, et meie ja ministeeriumi nägemused KBFI rahastamise küsimuses on selgelt erinevad, mistõttu pöördus KBFI õigusliku hinnangu saamiseks õiguskantsleri poole. Kirjavahetus ja kokkuvõtte menetlusest on ka nõukogu liikmetele tutvumiseks saadetud. Menetluse kokkuvõttest selgub, et riik võib, kuid ei ole kohustatud panustama KBFI rahastamisse lisaks olemasolevatele meetmetele TAKSis.

Dialog ministeeriumiga rahastuse küsimustes jõudis oma arengus selleni, et HTMi kancler Tea Varraku poolt tehti ettepanek hakata arutama kolmepoolselt TTÜ ja KBFI võimaliku ühinemisega seotud küsimusi. Esimene kolmepoolne kohtumine toimus 12.06. Kohtumisel selgus, et osapooltel on ilmselgelt erinevad ootused. Järgmine kohtumine toimub 30.06 ja enne seda 26-ndaks esitavad osapooled oma kirjalikud kommentaarid kohtumise teemadel. 13.06 toimus ka kohtumine TÜ rektoriga, kus aruteluks olid samuti erinevad ühinemistega seotud küsimused.

Martti Raidal: küsimuste arutelu ministeeriumis ei ole alguse saanud mitte ühinemiste temaatikast, vaid eelkõige jätkusuutliku rahastamise küsimusest. Ministeerium on jäigal seisukohal, et KBFI ei peagi saama muud rahastust, kui TAKSi meetmete kaudu, ehk teisisõnu ainult konkurentsipõhisest finantsinstrumentidest. Olukord võib mõnevõrra muutuda, kui muutub seadusandlus ja TAKS. Senine retoorika on olnud, et IUT on asutuste ülalpidamise instrument. Praegune rahastusreform, mis muudab IUTd rühmagrantideks on selgelt destabiliseeriv, eriti arvestades rahastamise üleüldist tsüklilisust ja grandivoorude ebamõistlikult madalaid edukusmäärasid.

Renno Veinthal: teaduspoliitiliselt on võetud vastu otsus liikuda eemale grandisõltuvusest. Selleks suurendatakse baasfinantseerimise osakaalu.

Martti Raidal: kõik oleks hästi, kui see jutt ka tõe vastu vastaks. Reaalsus on see, et puuduvat raha ei ole võtta ja kui toimubki mõningane tõus baasfinantseerimises, siis on see jätkusuutlikkuse osas marginaalne muutus.

Rahastuse küsimuses kohtumiste kaasproduktiks on olnud see, et Tea Varrak on tõstnud aruteluteemaks KBFI ühinemise TTÜga. Seda küsimust on ministeerium põhjendanud kui TANi raportist tulenevat kohustust. On selge, et siiani on ühinemiste jutt olnud ainult poliitilisel tasandil. Selleks, et edasi minna tuleb hakata rääkima sisulistest asjaoludest – mis läheb paremaks seoses liitumisega, kuskohast tuleb lisarahastus jne.

Anne Kahru: ka ei olnud meile teadaolevalt KBFI poolseid eksperte selle nn Oki raporti koostamisel kaasatud.

Renno Veinthal: TTÜ ei ole liitumise osas poliitilisi motiive. Ministeerium toetub oma tegemistes TANi raportile. TTÜ huvi on arendada ülikoolis füüsikat ja mitmepoolsete kohtumiste kaudu arutada ühinemisest tulenevat kasu või ka kahju.

Martti Raidal: TAN on peaministri nõustav organ. Ministeeriumi väide, et TANi otsused on kohustuslikud, ei vasta tõe vastu. Me teame, et on olnud TANi otsuseid mida täidetakse ja on olnud ka neid, mida lihtsalt ignoreeritakse.

TANi raporti ja ühinemiste küsimuses on KBFI teadusnõukogu olnud seisukohal, et prioriteet on väärtustada KBFI senist tegevust ja jätkata iseseisvana kuid kui reformi käigus alustatakse asutuste ühendamistega, siis peab see põhinema kõigepealt adekvaatsel analüüsil ja kaasnema vajaliku rahastusega ning antud olukorras on KBFI järgmine valik piirkonna juhtiv ülikool ehk TÜ.

Mario Kadastik: sama prioriteetide järjestuse on KBFI soovitanud ka rahvusvaheline nõuandev kogu.

Raivo Stern: kas KBFI teadusnõukogu seisukoht meie prioriteetide osas omab üldset reaalsust kaalu? Hetkel on ministeeriumiga aruteluks meie n.ö kolmas valik. Loogiline oleks tegelda kõigepealt siiski esimeste valikutega.

Renno Veinthal: palun lisada protokollis eriarvamus, et KBFI nõukogu võiks oma senise prioriteetide järjestuse ümber vaadata.

Martti Raidal: teadusnõukogu peab arutama, kas prioriteedid on vahepeal muutunud ning kas nõukogu volitab instituudi juhtkonda läbirääkimistel osalema. Selleks, et instituuti „maha ei müüdaks“, tuleks anda printsiibid, millest lähtuda.

Urmas Nagel: on ilmselge, et läbirääkimiste tulemusel peab olema selgelt avalduv positiivne väärtus. Midagi, mis teeb olukorda paremaks, mitte halvemaks.

Mario Kadastik: KBFI ei ole kunagi olnud selle vastu, et pidada konstruktiivseid läbirääkimisi. Kuid selleks, et arutada konstruktiivselt, tuleb arvestada ka ääretingimusi s.h rahastuse küsimused. Seni kuni pole olnud sisulist diskussiooni läbirääkimistel ja selgelt väljendatud seisukohti, pole teadusnõukogul alust millegi üle otsustada.

Renno Veinthal: TTÜ poolt ei näe ma vajadust läbirääkimisi forsseerida. TTÜ on oma seisukohad ja ootused vormistanud ja vajadusel saadab need tutvumiseks enne järgmist kohtumist. TTÜ huvi on arendada kaasaegsel tasemel füüsikat, mis on oluline alus inseneriõppes. See on ilmne ühise huvi koht nii KBFI kui TTÜle. Sellega seoses teen ka KBFI teadusnõukogule ettepaneku üle vaadata KBFI eelistusnimekiri prioriteetide ja ühinemiste osas.

Marco Kirm: ühiste seisukohtade kujundamine ja olukorra analüüs SWOT alusel on midagi, mida KBFI saab paralleelselt mõlema ülikooliga teha.

Peeter Burk: toetan ettepanekut teha plusside-miinuste analüüs mõlema ülikooli osas. Sellega saab korrigeerida ülevaate kõigist valikutest ning koos tehes on ka meetodika sama.

4. Arutelu ja teadusnõukogu seisukoha kujundamine ühinemiste osas.

Martti Raidal: teemad, mida võimaliku ühinemisega seotud koosolekul käsitleda, on kõlanud täna siin ja on osaliselt ka kirjas ministeeriumi koostatud läbirääkimiste dokumendis. Nendeks on KBFI väärtuste säilitamine ja arendamine, jätkusuutlik rahastus, koostöö jne. Teadusnõukogu printsiibid läbirääkimisteks:

1. KBFI nõukogu eelnevalt kujundatud seisukohad teadusreformi osas ja prioriteetid ühinemisel ei ole muutunud, sealhulgas kehtib KBFI nõukogu protokollitud otsus 31.08.2015 (protokoll nr 4).
2. Teadusnõukogu pooldab konstruktiivseid ja sisulisi läbirääkimisi ja peab mõistlikuks ministeeriumi algatatud läbirääkimised läbi teha.
3. Teadusnõukogu peab vajalikuks läbi rääkida nii TÜ kui ka TTÜga.
4. KBFI juhtkonnal on teadusnõukogu mandaat läbirääkimisteks.
5. Teadusnõukogu informeeritakse läbirääkimiskoosolekute sisust kirjaliku kokkuvõttega peale iga koosolekut.

Ivo Heinmaa: täna arutatud variantide kõrval on KBFI sarnase asutuse staatuse osas veel üks võimalus, mida tuleks ka kaaluda: ülikoolide osalusega keskus. Maailmas on mitmeid hästitoimivaid näiteid sellistest keskustest, nii era- kui avalikõiguslikke, parim lähinäide on Karlsruhe Tehnoloogiainstituut (KIT) Saksamaal.

Mario Kadastik: see idee on olnud kaalumisel ka KBFI rahvusvahelise nõuandva kogu analüüsides ja soovitustes.

Renno Veinthal: Eestis ei ole sellesarnast praktikat olnud. Ülikooli senised kogemused TA äriühingutes ei ole olnud julgustavad.

5. Kohalalgatatud küsimuste arutelu.

Toomas Välimäe informeerib KBFI rahalisest nõudest Vähi TAKi vastu, mis on tasumata pikka aega. Kaalutud on pankrotiavalduse esitamist Vähi TAKi kohta. Hetkel oleme vastu tulnud Vähi TAKi palvele anda lisaega neile oma tegevuse reorganiseerimiseks ja vahendite leidmiseks, et tasuda võlgnevus.

Informatsioon võetakse teadmiseks.

Nõukogu esimees

Martti Raidal

Teadussekretär/protokollija

Kristian Sülluste